

Dosarul nr. 3ra-1326/22
2-20047883-01-3ra-27122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. M. Gandrabur)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, Gr. Dașchevici și A. Bostan)

ÎNCHEIERE

1 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Aliona Miron
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Constantin Scrifos împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” privind anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 5 mai 2020, Constantin Scrifos a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” privind anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, începând cu data de 10 aprilie 2017 a fost transferat la pensie pentru limita de vârstă calculată și ulterior recalculată pentru un stagiul de cotizare realizat până la 1 ianuarie 1999 - 20,7 ani și după 1 ianuarie 1999 - 16,7 ani (în total - 37 ani, 4 luni).

La determinarea cuantumului pensiei nu a fost inclusă perioada de cotizare începând cu 1 ianuarie 1999 –1 decembrie 2000, în detrimentul faptului vărsării contribuțiilor în bugetul public național de asigurări sociale.

Din 9 octombrie 1990, reclamantul a activat în cadrul Asociației Republicane de Producere „Moldteplocomunenergo”, care la data de 31 iulie 1991 a fost redenumită în Asociația Republicană de Producere „Termocomenergo”, fapt confirmat prin înscrierile din carnetul de muncă.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 438 din 10 mai 2000, Asociația Republicană de Producție „Termocomenergo” a fost reorganizată prin divizare, formându-se întreprinderi de termoficare la nivelul administrațiilor publice locale, astfel fiind formată Întreprinderea de Stat „Termotehservice”.

La 25 septembrie 2000, a fost transferat în calitate de angajat de la Asociația Republicană de Producție „Termocomenergo” la Întreprinderea Municipală „Rețele Termice Călărași” (nou creată).

Conform pct. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 438 din 10 mai 2000, activele și pasivele Asociației Republicane de Producție „Termocomenergo” care nu au fost transmise întreprinderilor de termoficare nou create la nivelul administrațiilor publice locale, au fost transmise Întreprinderii de Stat „Termotehservice”, ultima fiind succesoare de drepturi și obligații cu excepțiile stabilite în Hotărârea de Guvern nr. 438 din 10 mai 2000 și actelor de predare-primire semnate între părți.

A subliniat că administrația Asociației Republicane de Producție „Termocomenergo”, în perioada anilor 1999 – 2000, nu a prezentat Casei Naționale de Asigurări Sociale declarațiile REV-5, prin care se identifică plătitorii de contribuții și quantumul contribuțiilor achitate, stabilite prin Legea asigurărilor sociale de stat.

Incontestabil reprezintă faptul că anume angajatorul este obligat să prezinte declarațiile REV-5 către Casa Națională de Asigurări Sociale în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, Hotărârea Guvernului nr. 418 din 3 mai 2000 „cu privire la crearea Registrului de Stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale” și Metodologia cu privire la ținerea Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale.

Din considerentul că angajatorul - Asociația Republicană de Producție „Termocomenergo” nu și-a executat obligația de a întocmi și transmite declarațiile REV-5 către Casa Națională de Asigurări Sociale, la momentul efectuării calculului în vederea stabilirii pensiei pentru limită de vârstă, i s-a refuzat includerea perioadei anilor 1999 - 2000 de cotizare efectivă în calculul pensiei, iar Întreprinderea de Stat „Termotehservice” a fost lichidată.

Urmare a măsurilor întreprinse de reclamant, a fost identificat deținătorul arhivei Întreprinderii de Stat „Termotehservice”, fiind Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului”, ca urmare aceasta a eliberat reclamantului la cerere: certificatul nr. 275 din 19 octombrie 2017, adeverința nr. 275 din 19 octombrie 2017, informația privind veniturile și contribuțiile efectuate în perioada 1 ianuarie 1999-31 decembrie 2000.

Ulterior, reclamantul s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei teritoriale de Asigurări Sociale Călărași cu cerere în vederea reexaminării dreptului la pensie, prin includerea în stagiul de cotizare a perioadei anilor 1999 - 2000 conform certificatelor eliberate de Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” ca deținător al arhivei fostului angajator - Asociația Republicană de Producție „Termocomenergo” și Întreprinderea de Stat „Termotehservice”, însă cererea a fost refuzată, urmând să prezinte declarația REV-5 pentru a beneficia de o pensie, care ar include și perioada de cotizare 1999-2000.

La 16 ianuarie 2020, s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere, solicitând recalcularea cuantumului pensiei cu includerea perioadei de cotizare a anilor 1999-2000 conform certificatului nr. 275 din 19 octombrie 2017, adeverinței nr. 275 din 19 octombrie 2017, informației privind veniturile și contribuțiile efectuate în perioada 1 ianuarie 1999 - 31 decembrie 2000 eliberate de Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” și/sau declarațiile din REV-5 din aceeași instituție, precum și achitarea diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară începând cu 10 aprilie 2017.

Prin răspunsurile nr.86/20 și 156/20 din 6 februarie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a respins cererea, fiind refuzată recalcularea/reexaminarea pensiei în temeiul prevederilor art. 7 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998.

Nefiind de acord cu răspunsul primit, la 2 martie 2020, reclamantul a înaintat Casei Naționale de Asigurări Sociale cerere prealabilă, însă răspuns la aceasta nu a primit.

În urma concretizării cerințelor, reclamantul a solicitat anularea răspunsului nr. S-86/20; 156/20 din 4 februarie 2020 al Casei Naționale de Asigurări Sociale și a răspunsului nr. S-629/20 din 8 aprilie 2020 al Casei Naționale de Asigurări Sociale, constatarea perioadei contributive/de cotizare la Bugetul public de asigurări sociale, conform certificatului nr. 275 din 19 octombrie 2017, adeverinței nr. 275 din 19 octombrie 2017, informației privind veniturile și contribuțiile efectuate în perioada 1 ianuarie 1999 - 31 decembrie 2000 eliberate de Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului”, obligarea recalculării cuantumului pensiei cu includerea perioadei de cotizare a anilor 1999 - 2000 reflectată în actele eliberate de Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” și achitării diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu data de 26 septembrie 2000 până la 10 aprilie 2017.

Prin hotărârea din 20 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a respins cererea de chemare în judecată, ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de fond a stabilit că, în perioada de 26 septembrie 2000 – 10 aprilie 2017, Constantin Scrifos a beneficiat de pensie de dizabilitate accentuată (gradul II), ulterior începând cu 10 aprilie 2017, reclamantul a optat pentru pensia pentru limită de vârstă, pe cale de consecință stopându-se categoria de pensie anterioară.

Instanța de fond a notat că recalcularea pensiei din data stabilirii inițiale este inadmisibilă având în vedere cadrul legal, precum și faptul că cererea de recalculare, precum și actele suplimentare au fost prezentate în iulie 2017, atunci când era stabilită pensia pentru limită de vârstă.

Instanța de fond a concluzionat că reclamantul ar fi putut pretinde la o recalculare a pensiei și achitare a diferenței dacă în cadrul acestui interval de timp nu ar fi avut loc schimbări ale categoriei de pensie sau dacă recalcularea și achitarea diferenței ar fi fost solicitată în interiorul termenului categoriei de pensie stabilite. Or, odată cu sistarea unei categorii de pensie, beneficiarul pierde drepturile ce derivă din această categorie de pensie

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 22 iulie 2021, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, Constantin Sclifos, reprezentat de avocatul Gheorghe Sclifos, a depus apel nemotivat, la 2 decembrie 2022, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, a depus motivarea acestuia împotriva hotărârii din 20 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă (vol. I, f.d. 236-237).

Prin decizia din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul depus de Constantin Sclifos, reprezentat de avocatul Gheorghe Sclifos. S-a casat integral hotărârea din 20 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o nouă decizie, prin care: S-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Constantin Sclifos. S-a anulat decizia de refuz în recalcularea/reexaminarea dreptului la pensie, expusă prin scrisoarea nr. S-86/20 și 156/20 din 4 februarie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, decizia de refuz în satisfacerea cererii prealabile/răspunsul nr. S-629/20 din 8 aprilie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze lui Constantin Sclifos cuantumul pensiei cu includerea perioadei de cotizare din 1 ianuarie 1999 - 31 decembrie 2000. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să achite diferența pensiei recalculate, în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu data de 26 septembrie 2000 până la 10 aprilie 2017.

Fiind investită cu judecarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel a considerat că autoritatea publică pârâtă reținând declarațiile REV-5 eliberate de Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” a concluzionat just despre necesitatea includerii perioadei de cotizare a anilor 1999-2000, însă totodată, este greșită concluzia organului de asigurări sociale precum că pensia recalculeată în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară urmează a fi achitată începând cu perioada din 10 aprilie 2017, dar nu începând cu data de 26 septembrie 2000, cum a solicitat reclamantul.

Or, în conformitate cu prevederile art. 47 din Legea nr. 156/1998 (în redacție la data de 26 septembrie 2000, începând cu care reclamantul a beneficiat de pensie de dezabilitate), Constantin Sclifos a început să beneficieze de pensie de invaliditate, formula de calcul al cuantumul pensiei respective, în mod direct depindea de stagiul de cotizare realizat.

Instanța de apel a apreciat critic argumentul intimitei că Constantin Sclifos nu poate să beneficieze de recalcularea pensiei începând cu data de 26 septembrie 2000, întrucât aceasta este închisă, nu mai produce efecte juridice nici pentru prezent, nici pentru viitor, fiind un drept realizat și consumat. Or, intimata nu a ținut cont de faptul că în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 156/1998, dreptul la pensie este imprescriptibil. Respectiv, nu-i poate fi imputat reclamantului acel fapt că angajatorul nu a transmis la timp organului de asigurări sociale actele necesare în vederea stabilirii corecte a stagiului de cotizare.

La 16 septembrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de recurs, care ulterior, la 12 decembrie 2022, a fost completată cu motivare împotriva deciziei din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea actului

judecătorească contestată, cu emiterea unei noi decizii prin care să fie menținută hotărârea din 20 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

În motivarea recursului, recurenta a invocat că nu este de acord cu decizia contestată, deoarece instanța ierarhic inferioară la adoptarea acesteia nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

Suplimentar, a indicat că instanța de apel nu a motivat în baza căror probe și temeiuri legale a admis acțiunea și a obligat autoritatea publică să includă repetat stagiul de cotizare pentru perioada 1999-2000, precum și să achite/recalculeze pensia în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu data de 26 septembrie 2000 până la 10 aprilie 2017.

A menționat că instanța de apel nu face nici o delimitare a perioadei de timp și prestațiilor de care a beneficiat intimatul, cu atât mai mult, la categoria de pensie care urmează a fi recalculată, făcând o referire generală: „de a recalcula pensia în raport cu cea primită”. Prin urmare, instanța nu a ținut cont că pe perioada solicitată 2000-2017 a fi recalculată, intimatul a beneficiat de altă categorie de pensie, care la moment nu mai produce efecte juridice.

Recurenta a opinat că instanța de apel a ignorat argumentele Casei Naționale de Asigurări Sociale, în ceea ce privește depunerea declarațiilor de către entitatea Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” la 22 octombrie 2020, ceea ce confirmă faptul că în perioada în care intimatul a beneficiat de pensie de dizabilitate 2000-2017, această informație nu era cunoscută, iar intimatul în această perioadă nu a solicitat nici autorității publice, nici angajatorului/succesorului de a depune declarațiile menționate.

Or, la caz, intimatul cunoscând despre faptul neincluzerii perioadei respective în stagiul de cotizare, pe perioada 2000-2017, nu a contestat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale de stabilire a pensiei de dizabilitate.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 13 septembrie 2022, iar dispozitivul acesteia a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale la 30 septembrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică. Decizia motivată a fost notificată recurentei, la data de 5 decembrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (vol. II, f. d. 44, 47).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că Casa Națională de Asigurări Sociale s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

La 5 ianuarie 2023, în adresa intimațiilor a fost expediată copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Prin referința din 12 ianuarie 2023, Constantin Sclifos, reprezentat de avocatul Gheorghe Sclifos, a menționat că Casa Națională de Asigurări Sociale nu a motivat recursul din perspectiva încălcării dreptului procedural și/sau material admise de Curtea de Apel Chișinău și din acest considerent solicită declararea recursului ca inadmisibil.

Întreprinderea de Stat „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” nu și-a valorificat drepturile sale procedurale și nu a depus referință la recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Examinând temeiurile recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele motive.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art. 246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil, bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept. Instanța de recurs reține că, pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ, și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În context, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale ale instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont, pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu prevederile art. art. 230, 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Aliona Miron

Nicolae Craiu